

Alphaben. §. 89. (H.)

1. a. stekips masperwar zin danke in za bau
2. manvrint en kamars.t ista bluma
go.ngi:ts
3. te. geworax spinaz ale.nox ma^t midanmasin
4. spijen izanzwa.^t wa.rak //ma la stag
mins//
5. optasxip kre.gas vatsximelt bros.^t
6. da t'marman hedanaspintar inzana vijer
7. dosxipat lækta zanlipanaf
8. inoli fabrik isniks tszin
9. komdage. hi:t mankæ:int
10. hastale. in giftens vi:r glos.zekir-glasses
li:t //anglas li:t //ouderwets is en printjall
//en half printjje is borreltjes//
11. brengens fi:r pontmarel (mæ gegegd dan
twe. i kilo.) //en p. t kilo //kle:nakru.kkes
(kru.kkes zijn kleine pruimen)//
12. xaheda medarave. va drilitorwe. in upxazos. gpa
//drifless//bazo. gpa = dronken//
13. he:i dræ.gdø midanaknøl normo
14. ikhezankni gærin en ikhepoen kni gærin
15. vastano. vont wachii:t nif. lmer gari. rt
16. ik ben en se ble. i daktiham nime. geg. n
bin
17. ikhetni xed. n kamars.t of kamars.t
ikhetni xed. n (vrint hier niet gebruikt)
18. wi hegst xed. n - dandi. ja did. r. nkunt
19. spin-spinaweps - spinaja. gar en ra. gasbol
20. paet - mannts - ba. n - bana. ut --- waj-
ana padastul - hex - makifors - manpena-
vl. gøl (= dagvlinder - manoe. ll = nacht-
vlinder)
21. diha. l of dijam. ns of dijavænt (eerste het
meeste) dimakts da he. lswæ. ralt ont en
onatfæxts
22. ikalu kralkes xe. va //ikso. u //kral: kralen//
23. enolant lsf. l a. wsxe. ep afbre. ka //ana. "
sxp//
24. di hebannm isxabe. ta /onambet //hont//
//be. t heba bij vissen //onanki //
25. gima en gifma twe. i bre. oste. n - brsjär-
dan britsta
26. dastanbe. lt stots. t nimir
27. dijaman en mi. ns en hæl hedan le. vanazan-
prins
28. ly. sifer xni indan he. mal gable. vr
29. dasxos. olka. indaz. in midamistar no^r
daze. i gewist
30. ikantax nikomo vurdaklo. r bin //axaklo. r
xe. t//
31. da bista di drinka gæ. ro. le. inza. tme. l
//le. inme. l//
32. he. i kam go. nweraha - he. i hik. lpa. in en
he. i hik. lpa. in endake. l
33. stekis of dudis of maktes inaste. l
indijamb. zam
34. ne. i msdi. ke. gds wortnime gespalt (in
Alphenvroeger wel gebengeld)
35. ho. en xex en ho. disefhs - ikhepal of
hebu al-twe. i kiz. garys
36. dipe. r isniræ. i p - dærtanox witepits in
//st kro. s = het klok huis - apels kro. za//
//st kro. ska//
37. xazæ. in nortfæltu (fælt is grasland) -
nortla. nt (lant is bouwland) //wa. t =
uiterwaard//
38. xahedimærst sansento of sangælt-me. i
spxemak
39. he. i of dija zalat no. t. twæ. t brejt
40. xista helofandarø. mo kwe. t //melak-
karnemelk//
41. døman of dimins dimot sonvra. " basxemor
42. indemo. s xwemæ is xaro. læk //indasxela-
dewæ. l//
43. he. i hefplrots mola-i starak. s //he. i het
mgi. t le. ven = veel lawaai//

44. wəmətədɔ:r dəhəlfanheba engeli do
a.ndara həlaf(t) of da.ndar həlaf

45. həlaptisefkəs dabet up bø.rr

46. omzəmaetseldər i sovæt aspæk of arənəndək
of arənən be.č

47. kəspriŋ - t̥xɔ:t manwedinsχap wibwetsə
kansprinç // Amat wetsta //

48. dijanbomkwe. kar xal dijanbom entə

49. du of mak ørst da ve.činstars isefkəs dixt
(ve.činstar = luik - c.m. = glasraam)

50. tbagintə lae.jə vərda ørstemis - dalesta
mis - at lɔf vroeger ook da vespars // t̥kleptal
bij het lop voor de dienst begint //

51. betspa.č en betspa.č - kikfors(t) andril
(kikforsansla. dat in Balgoti) - - - ætma-
ka.č en ma kandara du.n - - - ætbra.č-
klɔ.č ma.č - misi bre.č - en botaram
klɔ.č ma.č // ra.čt stroe.jə // en vel lɔ.čjə //
// relaks // b.čtar = boter //

52. di vəs.č heterchɔ:r af lataknipə

53. xənvs.č dər (ouder wetser vs. jət) het am zəs.jo.č
nət dəsχɔ.čl lɔtagj.čn (Vooral kinderen noemen
hun vader nog at - onzenat)

54. ik heb am afχət.čjə ləmzɔ.čl lɔ.čt lanxət
water tagj.čn

55. və.čl və.čz xida hū.č nifl me.č // zə.čn
dəni.čl me.č be.čns he.čn //

56. æ.črdapsta zə.čn ifl wært

57. dəsχ.čtar distət be.č danō.čv - dan hært

58. imært i zætnxtə ka.čt mntakatsə

59. dikars digift heldər lixt wɔr

60. he.č of di trukətpært be.č.čnonstart

61. tu of vrugor kwa.ndogeli hi.čidəyj.č
nɔχnɔ.č dəkemis

62. dəpɔ.tær diziñ da mənlivanhe.č volmæktis

63. gəzə.čmawel ma.č gəziniks te.čgər

64. dəzwsələrə zilaga.čw traxkumr

65. godə vanda.č ni.čkortə // van.č.čvant-vamidəx //

66. E.čtəx ok gætakə.s

67. xənamō.čtər i skəpat - he.či hanive.čjər - he.či
litindəslō.čt

68. t̥izənə wa.čmədaxwəst en t̥izənamō.čjə
č.čvant

69. dajə.čyska dalopt 1p.člō.čtəru.čtə

70. dɔ.č.čzənəsχ.č (minder vaak ba.čt)
indikan ook enborst indikan

71. ikwɔ datəbō.čjə məmbrif brɔx

72. ikhet pe.čn en menha.čt - menha.čt
dyməze.čt

73. i kan migin və.čke.čdomins ook dwarskpo
lmgɔ.čn // on və.čke.čdomins // dwər,čz = dwagen //

74. no.1 xəftət i spanawa at pæt fərdanə.čj
ka.čt // dəkortəka.čt = de stadhuis - dələnka.čt =
de grote harz //

75. ik hep ambitjə korts van vanda və.čmidəx
af al

76. dəzō.čn vanda kō.čn i zok səldər.čt
χəwist // də jɔŋə vanieder ander - də
detkes - de meisjes //

77. witə g̥inewa.čgma.čkar təwō.čnə-
mənō.čx

78. dirō.čzə heba lan dō.čns

79. ik xəlph var niks fan // en wō.čt - wō.čdə =
woorden //

80. t̥ke.čint en t̥kintjə was dō.čt vərdazət
kənəd̥.čpə // də t̥ke.čindər //

81. xənō.čgə en xənō.čzə lō.č.čpə

82. h̥p.čt dō.čkə i smidən bænokə nō.čt b̥xəgə.čn
imbrēma taplko

83. dɔr i zənəspərt æ.čtəle.čr

84. he.čzətə m.čke.člō.čpə - he.či xəkta ha.čt
// s̥kræ.čw = huilen //

85. dəmīnsa di.čx̥taniks a.ndors as.čxelt (engut.)
ook dəmīnsa lu.čzərəgəs sp.čs.čp.čxəlt // z̥ekm̥l //

86. dæremont is dr̄p. X fandændo.rst
 87. distret (wex weinig gezegd) loptkruum-
 do.rhe.ənæizætaxtorūm //dænde.ik endə str.ət//
 //tixt= korter//
88. ik hep frætjynska entramka gakoxt //ik koxt//
stramalka voor kykkes//
89. dambok is kapot amda-i mka.rst ingaslikt
 ha //h.e.i ha = bij had//
90. zænlitjə wasko.ət ma.ət oxut
91. indəsxa. dy en œ. Yazon (dit het meest
gezegd) izat bestr
92. mesxlat matxut kinemikr
93. ky.kti is nor manenhut
94. ik we.tni wæt kimm mo (go.n) tyks
95. moka." wækeldær isxu.t firatbi:r
96. ik mus ssablut drinke amsta.ekartswo
97. ik mutærst at ve. irujə optade. l kroe.yjə
 //stal bv. in de koestal; hier wordt het voeder
niet neergelegd//
98. manbry:r wasmy.j
99. dame.lakbu.r dihedangrōs.ətaw.e.k of rnt
 //dərōs.ənre.յjr is de persoon, die de melk
naar de fabriek brengt //naast melakbu.r
melkfentər - Vroeger waren er geen melk-
boeren, nu komt er één uit Dreumel.
100. dimelak (fanda fabrik) is dænenzu:r.
 styrtm ðarme. itrx //kɔrnz = karnen-
gekort = gekarnd//
101. inany:r knows dijapt wel voldun
 //wæzən = we zouden// wažindadok wel
 knadu.n oswate. i han - dan wokta wel
 dun//
102. dærisnicks fanmtærgo-a/ h.e.i sæk.y.r-
 b) midawar.rak komtna. "en na." m
103. h.e.i kom fanmale.və gen manytælət. t
104. inita.lijə ze.ində karaga diwy. esp. "wa"
 //spu.żs = speciale verwijderen, ook spuwa - spæ.żs =
 br.ka = o.væge.və - spe.żs in Balgari//
105. doersvda do.r optædə. "wa
106. imbō.əm hebaxr onstn kandebnx xæc.kæx
 of dæbrɪx kæpet xævæ.ət
107. gæmat onsfila ishuma h.e.i kr
108. h.e.i fanlø.və gakumə midangu.j knøpø.əs
 mæxelt //fanrsterdam//
109. didø.ət is fanly. koh.ət xemakt //pæpøl =
populier - wilx - wilq (er zijn geen leuken in A)//
110. ongætə. "wt we. if matxut kinona.jr
111. ik hephui:r graxxə. t matwas grngu. əzj.ət
112. dijam.bra. "warzi datnoxtady. ris amta
 ba."wa en ba."wa
113. ba.ka - ik ba.ka - ge. i ba.ka - h.e.i bakt - bakti-
 we. i ba.ka - ik ba.ka - ge. i ba.ka - h.e.i bakt -
 we. i bakt - we. i hebogala's
114. bi.jə - ik bi.j - ge. i bi.jt - h.e.i bi.jt - we. i bi.j-
 lijs wa - ik bō.յjr - ik hepxbō.յjr - bō.յjr
 xeli ok
115. tizanklæ. in mæ angu. t //fe. i warak//
116. gæknt hi.r vptəmarə. ər. ijr kre. gr
117. h.e.i h = gæ. t da-i ame. i naldenjkr
 //gædenk me.inar//
118. dame. t dixn da-i en daj gal. iha
119. darwæ. rə ve. if pæ. əz
120. ondærdi. jæne. i k liga vø. læ. i kals //æ. kah. ut//
 //nan æ. kalom (zijn geen eiken in Allen)//
121. twætar zalga. "wænæxt of da. læk gæ. kō. ək-
 tkoktal
122. tixras isnuxry. n - tis naxmar pasxma. t //thō. յjr//
123. majone. ər ma. kæz m i dændəs. յjr vanana. ə
124. da bæmpka zaldə. r nilext xry. յjr //næmkolak//
125. dæpætō. ər hexujewe. iñ
126. onse. "hæ. յs is afxabrä. nt
127. dærō. əm spæt en valt œ. Yæ. յr vandku
128. dækstarbæ. t - m kroe. յs - tue. i kroe. յz
129. dæbris fanda kroe. յwa. gæ bæ. յgædø. ə
 dærðæxwæ. tə

130. dat we. i dae. ytssers ook mufa kwamans^r boe. ts //komtar morisse. Et (lij uitdaging)//
131. kahenam en hebannm bant en bla. " gosla. ga
132. da so. " s is ambitja dan oe. Et xavala - flaw //wadn// Yf. is saus van vlees getrokken//
133. dasnoe. yw lidik
134. tizone. ywaxhet xole. jo daku gozinhet
135. Rotterdam wortnu. " anhe. ²ln. e. i stat //ni. " wpi. rt //
136. dan - ik dyjt - ge. i dy. dat - he. i dy. dat - we. i dunat - geli dudot - ze. j dunt en dunat - ik dinat - ge. i dinat - he. i dinat - we. i dinanat - geli dinat - ze. i en xe li dinanat - dinrka - dini at ma^r - dinazatma^r
137. dφ. ²pa - dφ. ²pycerak - dō. ²font - da soldo. ts
138. dō. ²sa - he. i dorst - he. i dorsta - he. i xi dorst
139. bæ. ina - ik bæ. in - ge. i bæ. int - he. i bæ. int - we. i bæ. ina - geli bæ. int - ze. i bæ. ina - bæ. inti - bonti - ik hep xə bondr
140. Locale Landnamen: anamb. ndor = zφ. va hont = 1 ha - mama. raga = 2 es hont - 400 ruyj is anam by. ndor - en ruyj is 5x5 m² (Zegslieden gesproken over de kla. ina en grō. tə ruyj - In Alphen da grō. tə ruyj - da ruyj is ook lengtemaat.)
141. Locale Waternamen: da mɔ. s - da lɔ. " wass witorren - da re. " ss witorren (Komt uit het Rijk van Nijmegen) - da wa. molsa en drφ. molsa witorren - Het gedalte hiervan, dat buiten dijk ligjt, heeft da oe. Et fli. t - Er liggen een achtal wi. ls (plassen bij doorbraken ontstaan).

De naam van deze plaats in haar eigen dialect is alfs

De inwoners heteren alfs

Geen bijnaam bekend. Wel voor die van enkele huurtschappen. Ytsprekt men van de mortsa gā. ns - da grefolsa ar pälbro. jers - een rijm, waarin enkele plaatsen genoemd worden is mɔ. s. bsmal izen hō. ? g̃ vest (Maasbommel)
alphen izen kra. janes t
mortsa is ms hakstul

drømal is ns waterpul

Aantal inwoners op 1 jan. 1950 : ± 1300. Alphen is één van de vier dorpen van de gemeente Appeltern

Gaalt oestand. De voornameste gedeelten zijn: mortsa - tmo. lne. nt - thi roke. nt - thaxja - gre. folia - that - da sxa. ns - Er zijn geen lokale verschillen in het dialect. Ieder

hoidelen van bestaan: gemengd bedrijf (landbouw + veeteelt), fruitteelt (deze heeft zich de laatste jaren sterk uitgebreid, voor ± 50 jaar was er bijna nog geen fruitteelt in Alphen), arbeiders gaan naar fabrieken in Tiel en Cuijk.

Zegslieden: 1. Petter Gradius de Leeuw; 63j; hier geb.; fruitteeler; heeft hier altijd gewoond; V. en M. van hier. Praat altijd Alphen.

2. Gerrit Willem Smits; 59j; hier geb.; boer; heeft hier altijd gewoond; V. en M. van hier. Praat altijd Alphen.

3. Johannes Maria Michael Story; 65j; hier geb.; gemeenteontvanger en kassier van de Boerenleenbank; heeft hier altijd gewoond; V. van Dremel, M. van Alphen. Praat altijd Alphen